

SISEMINISTEERIUM

Pr Ülle Madise
Õiguskantsleri Kantslei

Teie: 11.03.2026 nr 7-7/252529/2602084

Meie: 08.05.2026 nr 11-1/46-3

Vastuskiri

Lugupeetud proua Madise

Edastasite 11.03.2026 Siseministeeriumile ning Politsei- ja Piirivalveametile (edaspidi *PPA*) pöördumise, millega saatsite meile avavanglatesse tehtud kontrollkäikude kokkuvõte ning küsivate arvamusel elamisloata kinnipeetavate olukorra kohta. Vastuseks Teie kirja punktis 3 toodule märgime järgmist.

Välismaalaste seadus (edaspidi *VMS*) § 219 lõike 1 punktis 6 on sätestatud, et tähtajalise elamisloa taotlus loetakse ilmselgelt põhjendatuks ja see jäetakse läbi vaatamata, kui välismaalase puhul ei ole nõutav tähtajalise elamisloa olemasolu Eestis. *VMS*-i § 43 lõike 1 punkti 5 ja lõike 3 ning § 105 lõike 1 kohaselt ei vaja välismaalane Eestis kinnipeetava, vahistatu või arestialusena viibides elamiseks ega töötamiseks tähtajalist elamisluba. See tähendab, et kinnipeetava, vahistatu või arestialuse tähtajalise elamisloa taotlus jäetakse *VMS*-i kohaselt läbi vaatamata ja *PPA*-l puudub kaalutlusõigus. Erandiks on *VMS*-i § 219 lõige 3, mille kohaselt võib *PPA* vaadata läbi välismaalasest kinnipeetava, vahistatu või arestialuse tähtajalise elamisloa taotluse tingimusel, et ükski riik ei pea teda kehtivate seaduste alusel oma kodanikuks.

Selgitame, et *VMS*-s on lähtutud põhjendatud eeldusest, et kinnipeetav, vahistatu või arestialune ei vaja kinnipidamisasutuses viibimiseks tähtajalist elamisluba, sest sellega antakse talle õigus Eestis elada, kuid tal on kohustus viibida kinnipidamisasutuses. Samuti toetab see ruumilise eripreventsiooni poliitikat, mille kandva põhimõtte kohaselt tuleb rangelt hinnata, kas vanglas karistust kandev välismaalane peab pärast vanglast vabanemist jätkama oma edasist elu Eestis. Avaliku korra või riigi julgeoleku kaalutlustel väljasaatmise otsuse tegemisel lähtutakse Boulthfi-Üneri-Maslovi kriteeriumidest.¹ Nende kohaselt peab *PPA* isikust lähtuvat ohtu hindama võimalikult hilises staadiumis. Seda on leidnud ka Riigikohus. Seetõttu tuleb viia võimaliku väljasaadetava tähtajalise elamisloa menetlus läbi vahetult enne tema vanglast vabanemist ning kehtiv *VMS*-i regulatsioon on seda eesmärki silmas pidades põhjendatud.

Peame vajalikuks selgitada ka seda, et Vanglateenistuse ja *PPA* vahel on pidev ning hea koostöö. Poolte vahel sõlmitud kokkulepete kohaselt edastab vangla välismaalastest

¹ Kriteeriumid tulenevad järgmistest Euroopa Inimõiguste Kohtu otsustest: 2. augusti 2001. aasta otsus kohtuasjas 54273/00, [Boulthfi vs. Šveits](#), p 48; 18. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas 46410/99, [Üner vs. Madalmaad](#), p-d 57–58; 23. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas 1638/03, [Maslov vs. Austria](#), p 68 jj. RKHKo, [3-17-1545](#), p-d 21 ja 22.

kinnipeetava tähtajalise elamisloa taotlused PPA-le kuus kuud enne vangi vanglast vabanemise tähtaja saabumist. PPA vaatab taotluse läbi, küsib vajadusel täpsustavad küsimusi ning teeb taotluse suhtes otsuse arvestades seejuures õigusaktides toodut. Eeltoodut praktika toetab ka justiitsministri 25.05.2011 määruse nr 11 „[Kinnipeetava vanglast vabastamise kord](#)“ § 4² toodu, mille kohaselt esitab vangla vähemalt kuus kuud enne välismaalasest kinnipeetava vanglast vabanemist või võimalikku tingimisi ennetähtaegset vabastamist PPA-le päringu, et selgitada välja kinnipeetavale tähtajalise elamisloa andmine või tema väljasaatmine.

Samuti toimuvad Vanglateenistuse ning PPA vahel regulaarsed kohtumised, mis on suunatud koostöö tõhustamisel. Näiteks kohtusid 2026. aasta märtsis Vanglateenistuse juht ning PPA peadirektor ning 6. mail 2026 on toimus järjekordne Vanglateenistuse ja PPA ekspertide kohtumine. Samuti märgime, et oleme ellu viimas tegevusi, et luua elamisloa taotluse iseteeninduskeskkond, mis peaks tulevikus parandama taotluse esitamise võimalusi (sh kinnipeetavatele).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Janek Mägi
osakonnajuhataja

Teadmiseks:
Justiits- ja Digiministeerium
Politsei- ja Piirivalveamet